

CAPVT XI.

De Vertigine.

Simili lapsu omnia confunduntur in causa vertiginis, quæ duplex est, à cerebro & ab oculis: quædam etiam ab vitroque. In ea quæ à cerebro, videtur homo nutare, & casui proximus est: fitque à tenui vapore, ut comitialis à crassio. Sed quæ ab oculis, rursus duplex: una in qua

omnia circumuersi videntur, alia in qua obscurari & obtenebrari cuncta. In cæ enim quæ à cerebro est spiritus animalis qui corpus regit, circumagit, non tamen ad oculos transfertur. Fit etiam utrumque genus trifariam; à ventriculo, à cerebro, à venis ac quasi à toto corpore, & fotsan etiam à corde seorsum. Ut ergo comprehenduntur genera XXI, quorum sunt diuersæ causæ morbi & sanitatis. Distinguit autem eam quæ à cerebro est, ab vtraque oculari aduentus: nam primo proxime videntur casui, inde vitiatur vis visuia.

LIBER OCTAVVS PARALIPOMENON.

De astrorum & temporum ratione
& diuisionibus.

CAPVT I.

De annorum diuisione.

Alginti in dies colligantur, erintque decemmocto in anno; ut sint trecenti sexaginta. Quartus quilibet annus continebit trecentos octuaginta decemque ac nouem series dierum viginti, vocabitur æqualis ut priores deficiente. Centesimo autem anno qui perfectus appellabitur, dabimus vi- cies viginti, diæque quadringentos. Quin- centesimo quoque anno, quem appellabimus abundantem, viginti unam seriem dierum viginti, erintque dies in eo quadringenti & viginti. Annum autem duo- decies millennium dicemus plusquam perfe- ctum: constabit enim ex viginti duabus seriebus, continebiturque annus ille qui circuitum absoluat, Quadringentis quadraginta diebus. Ita primum ordo hic perpetuus erit, aut quantum humana con- dicio recipit. Erunt enim dies in uno per- fecto circuitu annorum duodecies mille MMMMCCCLXXXII DCCCC, quos cum diuiserimus per XII, prodibunt dies CCCLXV, hora V, minutæ XLVIII, qui est circuitus nostri anni. Anticipabunt etiam tempora æqualiter, nisi quod circa finem tot annorum anticipate poterunt diebus ut liquet ferme L X X V. Præte- rea æqualitas ubique perfecta inuenietur & certa ratio,

CAPVT II.

De Dierum diuisione.

In diuisione autem horarum diei initium faciemus anni à die aliquo Sabbathi, ut si inchoémus anno MDLXV, in decima die Martij, & est Sabbathi: sed cum iam exactus sit dies bisexti, melius erit ut inchoémus ab anno, qui possit diuidi per quatuor, ut anno MDLXXVI: dies enim decima Martij est initium veris, & dies Sabbathi, & primus intercalarium, quoniā mense præcedente exactus est dies superabundans, & tunc poterit seruari ratio præcedens. Lipidemus ergo quælibet diem cum nocte tota in partes octo, circu- tum primum, ut post diem Sabbathi, se- queratur dies Iouis, inde Martis. Et sciemus quæcumque horæ quis planeta domina- bitur, nam quartâ die à Sabbatho regna- bit Sol, nanc tribuitur Marti, & quinta ho- ra ab ortu Solis æquali regnabit Iuppiter. Et ita sciemus de euentibus. Postmodum dabimus primam horam diei semper Soli, & diuidemus quæcumque diem in vnde- cim horas, quia est primus numerus post septem, in quo ascendendo perueniamus ad Lunam: vndecima enim hora quæ erit ultima diei, perueniemus ad Mercurium, & duodecima quæ erit prima noctis ad Lunam: noctem autem eadem ratione in horas decem, & ita peruenient regimur ad solem vndecimam horam. Exemplum; perue- ni ego Bononiam anno MDLXII, Die Quintadecima Nonembrii, sub fine tertiaz horæ æqualis diurnæ: Et manifestum est, quod

quod fuit dies Ionis ex ratione dicta. Ideo duxi tria in octo, numerum horarum rotius diei cum nocte æqualium, quæ diuisa per viginti quatuor, & prodiit vnum: fit igitur tunc finis primæ horæ, & regimen rediit ad Iouem. Duxi etiam tria in yndemannum, & facta sunt triginta tria diuisa per nouem min. octo, prodiere tria cum bessè: fuit igitur hora quarta Saturni. Ergo totum regimen fuit apud Iouem & Saturnum, significans diuinarum & honoris causam. Sed de exitu vide illorum statum: Et Iupiter qui est primus dominus, fuit in dignitate sua, sed in sexto loco: Sol verò cum corde Scorpij. Sed Luna fuit cum Saturno & cauda, & hoc est pessimum: quo ad reliqua omnia & maximè quia erat in septima, & indicat casum aliquem repentinum, valde malum, quem Deus auertat. Sed quod ad rationem illam omnia sunt optima. Et Venus est in ascidente cum capite Draconis, & in opposito Saturni Lunæ & caudæ.

CAPVT III.

Miracula suppositionum.

Illud sanè pro miraculo habendum, quod falsis cum suppositionibus atque absurdis, ratio motus aliorum adeò ad absurdum feruetur, ut vel in pluribus sacerulis vix momento aberrent. Qui quidem error etiam ex instrumentis & diuersitate aspectuum originem habent, non dico diuersitatem nunc Mathematicā, quæ in Sole vix percipitur, in his quæ supra Solem, nulla videatur prorsus: sed quæ contingit ratione mediiorum inter sydus & oculum. Instrumenta autem quantumvis exacta, non exquisitius quam ad decimam partem vnius gradus peruenire possunt: nam maxima instrumenta diuidi solent, eum in plures, solum inter mille ac sexcentas partes. Et tamen Ptolomeus supponit paruos orbes in Cœlo, atque eos qui neque etiam circa proprium centrum æqualiter moueantur. Insuper & Veneris sphærulam tamē, quæ terra globum in se contineat: adeò aburde sunt suppositiones. Copernicus autem cum supponat orbem Lunæ, atque in eo elementa ipsa, cum terra velocissime circumagi solem, tantum abest ut aberret in tabulis, ut experimentis quæ per instrumenta sunt, propriis accedat, adeò ut tabula illa tum maximè in Mercurij & Saturni ac Martis motu, sint longè meliores. Id contingit, quoniam suppositionum Mathematicarum est vicissitudo, ut etiam in Arithmeticis appetat. Vnde manifestum: quod si quis perfectam possideret rationem, circulorum veritatem assequi posset. Singuli A.B. C. D. E. quæ idem posse sint, & experimentis satisfaciant: B. quia ergo hæc possunt quod F (gratia C F exempli) & conuertuntur in quouis D G spacio annorum; non ergo F poterit.

Tom. X.

sumi alio modo: nam si possit, sumatur G. Et quia G satisfacit F, igitur conuertetur cum singulis A B C D E; igitur non erant assumpta omnia, quæ inter se conuertebantur. Ex his igitur quia F à causa prouenit naturali, necesse est vnum esse naturale, quare illud est vera causa F; latent igitur solum ob id, quod non perfecta habeamus Mathematicā. Sed Copernici opinio præter exquisitam rationem supputandi id habet, ut confertet perpetuam æqualitatem motuum orbis cuiuslibet, circa centrum proprium, quod etiam animaduertit bene Ludouicus Ferrarius, de quo aliàs. In universum quæ maximè absurdâ sunt, ea, quasi in circulo res ageretur, propius ad veritatem accedunt. Hoc igitur magnum miraculum fuit humanae solertiae, per falsas suppositiones veritatem in motibus stellarum supputandis inuenire.

CAPVT IV.

De vita circuitibus.

Tota vita nostra circuitibus quibusdam constat, quos Astrologi ut reliqua omnia in astra referre conati sunt: sic ut primus circuitus quadriennio constaret, Lunæque tribueretur: secundus decennio, tribuereturque Mercurio; atque ita de reliquis. Sed non constat hæc ratio in omnibus, neque in maiori parte, nec est circuitus appellandus sed pars vita. Voco circuitus, quod annis aut mensibus quibusdam, aut vtrisque, constat tempus, quod per similia progreditur: primum velut totus morbosus, prosper, vel ad honores ac istiusmodi licet modò maiores & eridentes, modò languidi & interquiescentes, sed tamè undeque sibi similes, & eunde r. tenorem seruantes. Deinde quod ipsi inuicem comparati, licet non æqualis, sed alij (gratia exempli) septem mensibus constant: alij decem & septem annis, & viginti aut triginta, aut similes sui r. aut contrarij, ut in uno cuncta feliciter succedant, in alio contrario modo. Et quandoque in eodem genere ut morbi & sanitatis: quandoque diuersis ut morbi & carceris, vel morbi & multitudinis filiorum. Et preter id accedit, quod omnes hi circuitus similitudinem quandam ad originem seruant: velut mihi omnia laboriosa, & mixta bona malis, & mala bonis: atque eiusmodi. Denique quod fines habent ferme undeque similes initii suis, ut initium habeant à leuibus & languidis, bonis seu malis, & in eadem finiantur. Et sunt vmbrae quædam illorum in æratibus generales, ut vltore ad septem annos dentitio, ad quartuordecim Venerea: ad viginti vnum incrementum in longum, ad vigesimum octauum in latum, ad triginta quinque roboris: inde proceditur per incrementa, seu velis ut usque quadragesimum secundum consistant

P P p omnia

omnia, ad quadragesimum nonum oculè minuantur : ad quinquagesimum sextum prudentia augatur, ad sexagesimum tertium ster, ad septuagesimum occulè minuantur, ad septuagesimum septimum aperè decidat, ad octuagesimum quartum vires, scientia, prudentiaque corruant. In bene tamen educatis ac temperatis remanent, velut vestigia languida virtutis, & rectè viuendi normæ, velut in Theophrasto, Isocrate, Gorgia Leontino. Alij vmbritates sunt in fortuna, velut qui per decimum nonum annum terminantur : in quibus quod Luna ad eundem locum redeat, quædam & evidenter similia accidere solent. Pereunt autem omnes in circuitibus malis, & in initio, & medio, & fine, iuxta naturam circuitus. Et cum circuitus similes sunt, & vehementes, paruique, compleat magnorum decreta maxima; accident luctus, mortes, exilia, pauperates, inimicitiae principales, dedecora. Et maximè cum natura rei conuenierat atari, ut honores iuuentuti, morbi senectæ. Et forsitan hoc idem est in regnis, sed longius est: Et causa eorum est illud, quod nobis & ex causarum concursu decretum vincique est.

C A P V T V.

De Loco & circuitu Saturni.

ET comprehensum est ex tabulis Prutenicis, & obseruatione planetarum, quod locus Solis euariat per unam fermè partem, quia centrum eccentrici ascendet & descendit, idè aquatio variatur, & hoc in redditibus, quoniam Sol non peragit partem unam, nisi in una die: si fuerint minutæ tantum quinque erroris, erunt duas horæ, in quibus ascendet totum unum signum, & plus etiam. Et idè errabimus secundum opinionem eorum, qui redditus stauunt non per signa æqualia. Et in Mercurio accedit ad duodecim partes, & in Marte ad quinque: Sed in Saturno ad duas penè, & obseruabimus hoc anno, die XXVI. Ianuarij, cum iuxta tabulas Alphonsi deberet per regressum fieri coniunctio Saturni & Iouis, in quinquagesima minutia partis primæ Leonis quod Jupiter erat propè locum, qua scribitur in Ephemeride. Sed Orientalior ac borealior Saturno, & borealior quidem esse unius partis: Orientalior autem penè duabus partibus, adeò ut propè medianam noctem, videretur Luna constituere cum illis triangulum isocalem, sed verè etiam videbatur Luna magis distare ab utroque, imo à Saturno, quam Saturnus à Iove, adeò ut Ephemeris Prutenica vera sit.

C A P V T VI.

Non ortum sed generationem attendendam esse.

Dubitatum est à sapienibus an futura præuideri ex astris possint? Mihi hic de hoc propositum non est disputare, cum argumentum operis ab hac tractatione contentiosa abhorreat. Unum sat dixisse fit, si vera sunt quæ de oraculis feruntur, non ortum sed generationis tempus obseruandum esse. Quippe referunt Laio nondum nato filio, responsum, quod patrem occisurus esset: unde illum exposuit & sati crudeliter, appensum à pedibus arbore: Et Cratino, quod Siculis & Carthaginensibus, quem in utero gerebat vxor, magnas esset calamitates allaturus. Itaque & ille expositus, & custoditus tamen evasit, Agathoclesque vocatus est à materni aui nomine. Sed id de Oedipo supra fidem omnino est; At hoc de Agathocle etiam difficile creditu. Fieri potest aliquid prædictum, sed auctam fabulam quod expositus fuerit, ad augendam spem cum illo sentientium, terrendosque hostes: nam huiusmodi sycophantijs tota illius vita plena fuit, quemadmodum & multorum aliorum, qui ex humili loco ad magnam fortunam euereti sunt. Sed si modo ea Fati cura fuit, nam aliquos fauisse credo ex generatione ipsa potius, quam ortu: aut alia quavis via diuiniora ortum habuit.

C A P V T VII.

De Eclipsibus.

Sæpe contingit, ut ante Eclipses præcipue Lurares magnæ pluviae decident, interdum magnæ siccitates: quandoque plumbea tempora, atque huiusmodi immoderata, quæ nonnunquam quindecim ante diebus incipiunt. Causa est, quod cum in futura coniunctione Eclipsis Solis futura est in oppositione præcedente, canticiter dies quindecim futaram eclipsim, aut per totidem dies ante lunæ eclipsim, in coniunctione Luna est propè viam Solis quandoque, imò perspè valde. Cum ergo plena luminibus iam propè eclipsim rufus redeat in viam Solis, à cùa per tres dies parum absit, necesse est accidente, fieri è maiorem constituti m, quod Luna via solis proximior fuerit. Contingit autem in magnis obseruationibus, fieri quandisque minorem effectum, & iure, cum Luna longius ab ea via absit: exiguum enim interuum multum facit. Sed & Domini locorum, & loci densitas ut stellæ quibus obuiat luna, plurimum faciunt. Hæc itaque causa est, dum accedente Luna ad eclipsim

eclipsim aët hæc paritur, non quia eclipsis inamineat, sed quoniam dum futura est eclipsis, necesse est ante dimidium mensis, & propter illud tempus, Lunam esse propè viam Solis, & accedere magis ad eam, & vacuam esse luminibus aut plenam. Cùm ergo hæc tria contingint propter eclipsim, & propter eadem temporis constitutio, existimari poterat hæc evenire propter eclipsim imminentem atque venturam: Observare autem oportet non solum eas, quæ sunt supra terram, sed etiam dum ecliplanuntur, luminare quod sub terra fuerit: nam si oppositiones & coitus luminarium factæ sub terra, mutant aërem adeò manifeste, vt parum differre videantur ab his, quæ supra terram sunt, cur in deliquijs non idem est existimandum.

CAPVT VIII.

De Fortuna hominum & varietate.

Est etiam illud consideratione dignum, de quo multi dubitarunt: scilicet an ex astris penda fortuna & exitus hominum. Evidem ut dixi, non ita ut à Fato secesserant: neque enim Mercurius Lunæ iunctus, huic vel illi præstabit, vt aiunt, ex oratoria arte; sed cum velut hypomochlion sint astra ex minima variatione, magnæ accidentiæ diuersitates: præsertim ob astrorum ad nostra corpora & fortunas comparisonem. Sed velut duobus natis uno ex rustico, altero ex gnauo patre: illi quidem ob natalium humilitatem, paupertatem, educationem, ferox animus & strenua opera efficiunt latronum ducem, non tamen fortem, sed calidum, audacem, formidabilem, qui post multas cædes & flagitia, raptus virginum, pœnas pauper publicè luat; hunc verò ducem militum in stabili fortuna collocet, qui vel in lecto suo moriatur, aut in prælio diues, cum filiis, stirpe insigni; ita in reliquis exiguis momentis, res hominum, ingenia, fortunæ distinguuntur. Ita & regiones, & ætates, & leges ac consuetudines, ac ritus, euariani singula, vt quidem genijs nobis nota esse non possint. Sunt igitur non semina tantum, non causæ; sed violenta vniuersalique rei initia. Nascitur ergo Rex & municipij sui primatus eodem momento, quin etiam multò honoratior hic, quam ille constellatione; nam huic parent natu maiores & potentiores, vltro illum despiciunt etiam cum tot satellitibus subdit: imperabat tamen Rex ille despectus honesto rustico, & occider, quoniam generalis ordo propriæ genitura præualeat. Ita omnia metiri oportet, & vt iniusta pleraque obseruare. Neque finem proponi quisquam opinetur, sed tantum media: velut ferociam, iustitiam, crudelitatem, libidinem atque huiusmodi: tum verò & ad hunc hominem, & hanc prouinciam, & tempus, & familiam, sympathiam &

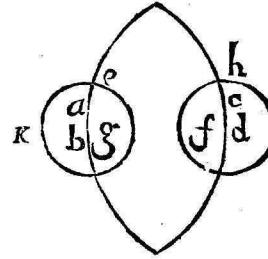
Tom. X.

antipathiam, vt ad eum qui Martem habet in opposito aphetæ, vt occidatur ab eo, & ad eum qui habet Saturnum in oppositum bonæ fortunæ, vt vituperetur ab eo, & detrimentum patiatur, & à Iudice extorquendo à milite per vim, ab inope per furtum. Commiscetur ergo iudicium vnum per tres differentias, cùm sit idem, iuxta connexas qualitates; velut dolus cum impudentia & ira ad perniciem deducit, cum blanditijs & liberalitate ad opes: vterque dolo lucratur, sed vario modo ob reliquas animi conditiones, & per comparationem ad subiectum in debili, robusto, diuite, paupere. Latrocinia Regum laudamus & veneramur, pauperum longè minorum, atroci morte & magna cum detestatione punimus. Ita nobilis aut sapientis ac reliquorum: Et per comparationem ad religionem, legem, locum, consuetudinem, & homines ipsos. Qui ergo hæc tenet, Fatum habet extra omnem vim astrorum, cuius signa alia sunt, & per alia.

CAPVT IX.

De diebus solstitiorum.

Magna vis proculdubio Solstitiorum: de ea nunc mihi sermo est, quæ est manifestissima; non de illis prodigiis, quod alia florent, alia folium circumvertant, nam de his alio loco tractatum est. Sit ergo circulus A B, cuius pars nobis propinquior A B, remotior C D in ecliptica paralleli, dum Sol transi ex A in B

E, & ex C in D H: dico quod in die solstitij necesse est mutari valde calorem, aut frigus, & longè magis quam in antecedentium dierum vlo & sequentium: in sequentibus autem magis quam antecedentibus sumatur! Ergo arcus æqualiter distans à solstitijs F & G, quem Sol perambulat in revolutione parallelorum E & H, & sit locus noster K: quia ergo in arcu A B quilibet puncta æqualiter distant à puncto K, in eadem die est ac si Sol mouereretur solum per A G, vel H F: igitur dimidio tardius eâ die quam reliquis, sed res immota vt calefacit, calefacit vehementius, & vt non calefacit, minus calefacit immota; igitur in utroque die solstitij tantò magis augebitur calor P P 2 aut

aut frigus, quantò portio A B comprehensa maior erit in comparatione ad totam diem, ab ortu solis ad ortum, in quo comprehenditur punctum solsticij. Et hæc permistio fit varia, ratione totius dici naturalis, in qua extremæ partes æqualiter à solstitijs differunt, sed originem non semper habent hi dies ab ortu solis, nisi raro. Ergo ex his duabus proportionibus, tercia conficitur, vt sit cum valde propè fuerit, etiam valde propinqua dupla. Secunda causa est, quod vt demonstratum est à Gebro, & inde à Ioanne Monterejo, arcus quém peragit Sol in diebus parallelorum, E & H non varians declinationem, nec minuto uno, imò ne medio quidem: igitur in totis parallelis circulis ad sensum fertur: Cumque nos quasi in centro sumus, comparatione paralleli, non declinationis à linea, qua à centro terra ad nos, sequitur vt hoc etiam secundo modo sol quietere videatur. Ideò calor & frigus augetur. Tertia causa est communis omnibus diebus, qui sunt post solsticium: usquequo declinatio manifestè variatur, quod accedit post X X. dies à solsticij die, tunc enim augetur sexta parte unius gradus: sed cum proportio fuerit eadem semper in maioribus quantitatibus, maior fit excessus & minus diminuitur proportio, quam excessus augeatur; excessus est coaceratus ex pluribus proportionibus, ergo ad multos dies necesse est magis intendi calores & frigora, licet sol sit magis procul à solstitiis, quam ante solsticia, cum iam prope sit.

diuiduntur. Verum vt ad coniecutram redam, altitudo XXXI. est semicirculi paulò maior pars sextante, & dimetiens magnitudinis erit partium L XI I: dimidium XXXI, quadratum DCCCCLXI: igitur minor pars dimetientis sphære in quam cadit, est minor partibus IX, cuius quadratum est L XXXI: igitur latus descendens est XXXII. cum tribus partibus ferme ex decem. Etenim area est M X L I I. igitur proportio totius circumferentia ad illam partem vt quadrati C X X. & est X I V. M C Q C C ad M X L I I, idest vt X I V ad vnum: residui ergo ad partem illam velut X I I I ad vnum. Sunt autem vt dictum est in nostro orbe ad altitudinem poli X X X I. partium sub finitore, Alexandria Ägypti nota stellæ insignis magnitudinis M X X I I. terradecima pars M X X I I est L X X V I I I, quæ additæ ad M X X I I efficiunt stellarum insigniorum totius cæli ferme numerum M C: prout dictum est: omnium autem quæ videntur plusquam decem millium: numerum autem earum quæ sunt in eo Octauo orbe, vel si supra etiam sint aliæ, quæ ex incorporeo orbe sunt, non sunt. Nugantur ergo Philosophi manifestè dicentes: si aliquid à nobis esset, quod cognosci nequirit, superfluum futurum; cum in hoc solo ordine pendat infinita, atque ex ordinibus totidem etiam aut plura.

CAPVT XI.

De cubiculo Orientem excipiente.

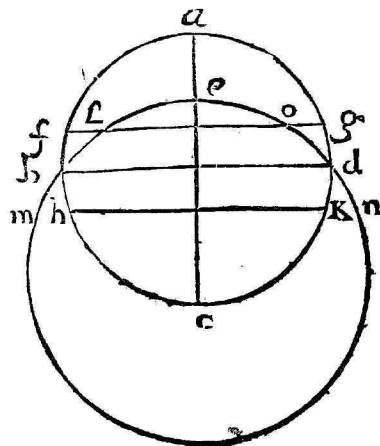
CAPVT X.

De numero stellarum.

STELLAS insignis magnitudinis quæ videntur, Ptolemeus statuit M X X I I, atque in his adnumeratur Canopus, qui ab Antartico distat partibus XXXVIII. Isque videtur in Alexandria, à nobis non videtur: duo alii etiam apparent Antarcticō propinquiores, cum X I I I. stellis lucidioribus, vt Americus Vespuclius affirmit se vidisse, sed sit summa eatum L X X X I I: erunt igitur stellæ omnes quæ in cœlo videntur numero mille & centum. At cum cœlum est serenum, multò plures videntur uno intuitu, quæ sunt minutissimæ, ideo numerus earum referri non potuit. Non ergo sic intelligendus est Ptolemaeus vt tot solum videantur stellæ, nedum vt sint, sed insignis magnitudinis: namquæ videntur etiam apud nos uno intuitu, multò plutes sunt quinque milibus, sed partim effugiente visam, partim non diffusstant: aut paucis, quorū videndi acies non solum acuta est, sed firma. Eiusmodi ergo est stellati orbis conditio: quæ verò insignis sunt magnitudinis, in sex ordines

OMNES orientis oram vt salutarem præponunt tam in regionem situ, quam ventis & aquarum exortu, ac cubiculis, quod & facilissimum est, & utile admodum horum inbus: nemo tamen modum definit, vel in hoc, vel in illis, cum Vitruvius rem attigisset in 6. & 9. libro cap. 5. & 9. seu quod alterius argumenti res videretur, seu quod ardua nimis: nobis verò eam aggredi voluntibus, id primum quod in libro de proportionibus propos. 130. cum octo antecedentibus scriptum est, attingere necessarium erit. Est autem: *Data regionis altitudine, & solis loco proportionem gnomonis, tam ad umbram rectam quam versam, vel etiam in cylindro determinare.* Sit ergo vt in Horizonte datae altitudinis A B C D, Meridianus ac æquinoctialis B D, Tropicus Canceris seu æstiuus F G, hyemalis H K: circulus per centrum mundi & verticem nostrum, vt demonstratum est in eodem libro, transiens per puncta B D, communia æquinoctij circulo & Horizonti E L M N O. Dum ergo sol erit A B F B vel D G, orientur Sol à parte Boreæ. Cognito ergo loco Solis habebimus horas diurnas

diurnas tam æstate quam hyeme : quam
cum tertiam partem ab ortu , dum Sol

est in B F vel D G dabimus orienti , in
æstate autem dabimus quartam partem
solùm horarum inæqualium eidem Ori-
enti , & figemus locum ingressus in cubile ,
dum Sol est in punctis F B H & G D K ,
ducemusque lineas per illa tria puncta
ex parte orientis , & in æstate per finem
tertiæ horæ inæqualis , quando locum
irradiat sol , & in hyeme per finem quar-
tæ horæ inæqualis , tam in plano quam
pariete ad Orientem respiciente , & sicut
duæ lineaæ conicis sectionibus quasi si-
miles , quarum quæ in pariete erit , fe-
nestræ terminos claudet ; & eadem iun-
getur ad vnguem ei quæ est in plano fi-

niens eandem fenestram : ita tamen ut
planum non solùm solo , sed superficies
solo æquidistantis intelligatur ad altitudi-
nem surculæ pectoris hominis , vbi
imum fenestræ inchoare solitum est .

Et quoniam amplectetur partem Bo-
reæ , ut visum est , tantudem ferme re-
linquet in hyeme , ideo & pars illa ver-
sus Boream altior aperta erit , & clausa
humilior ad meridiem , atque sic ratio-
nen ventorum seruabit . Oportebit etiam
decorum addere : tum valuis fenestra-
rum ad temporum vicissitudinem ac-
commodatis , ut tam æstate quam hyeme ,
& aperta & clausa pro opportuni-
tate sit , & nihilominus quadrata semper
apparet . Meminisse præterea oportet ea-
rum partium , quæ dum Sol ascendit aut
ultra diei horam quartam hyeme , seu
tertiam æstate illustrat . Vbi enim pri-
mùm cœpit illustrare , concludenda est
fenestræ amplitudo & à meridie , idest
versus se & ab humili sede , ut solùm
locus orienti pateat . Præterea etiam vbi
Oriens in aliqua regione multum pater,
præcidendi limites utrique scilicet Ori-
enti & Meridiei communes , vbi angustum
aperiendum , quicquid à Sole ad eam us-
que horam illustratur , scilicet tertiam
æstatis & quartam hyemis , etiam si post
illam accedente ad Meridiei circulum So-
le locus illuminetur . Magis autem meri-
diem versus admittendus est locus , quam
in infinita parte : cum tamen ex illa ni-
hil omnino prætermittendum sit , quod
à Sole illuminetur horis Orienti dicatis , ut
non pateat .